

Наименование на практиката:

Система PREVENT

Категория на практиката:

- Системи и инструменти

За контакти:

Национална агенция по интегритет на Румъния

- www.integritate.eu
- ani@integritate.eu
- + 40-372-06 98 69

Държава:

Румъния

Неутрализиран(и) риск(ове) от измами

- Конфликт на интереси
- Избягване или манипулиране на процедури за възлагане на обществени поръчки

Контекст и цел(и)

Когато Румъния се присъедини към ЕС на 1 януари 2007 г., тя, заедно с България, все още трябваше да постигне напредък в областта на съдебната реформа и корупцията. Комисията създаде Механизма за сътрудничество и проверка (МСП) като преходна мярка за подпомагане на двете държави. В рамките на този специфичен процес на наблюдение бяха създадени **Националната агенция по интегритет на Румъния (ANI) и системата PREVENT**, за да се преодолее проблемът с пристрастията в решенията за обществени поръчки.

Основната цел на PREVENT, управлявана от ANI и функционираща от 2017 г., е **да се възпрепятстват потенциалните конфликти на интереси** в договорите за обществените поръчки. PREVENT действа като механизъм за предварителна проверка, чрез който се разследват потенциални конфликти на интереси в рамките на електронната система за обществени поръчки (SEAP) и тези конфликти на интереси се отстраняват, без да се засягат текущите процедури. Като се действа преди подписването на договор, чрез PREVENT може да бъдат набелязани евентуални потенциални конфликти, без договорите, а оттам и публичните финанси, да се излагат на риск. В центъра е превантивният, предварителен подход, а не санкциите и служебните разследвания.

Описание на практиката

След като обявлението за участие бъде публикувано в SEAP, във възлагащия орган (ВО) се създава комисия за оценка. Съгласно румънските Закон № 184/2016 и Закон № 99/2016 ВО са длъжни да попълнят електронен **формуляр за почтеност** в платформата на SEAP. Съществуват 39 различни категории длъжностни лица, които са длъжни да попълнят **формуляр за почтеност**. Когато оферентите подават оферта за поръчката, те също трябва да попълнят **формуляр за почтеност**. **Формулярът за почтеност** трябва да бъде постоянно актуализиран в хода на тръжната процедура.

Във **формуляра за почтеност** се съдържа следната информация:

- **Информация за процедурата за възлагане на обществена поръчка:** източник на финансирането за поръчката; прогнозна стойност; данни за идентифициране на ВО; вид на договора и т.н.;

- **Информация за вземащия решение:** лични идентификационни данни; длъжност в органа; членство в НПО или асоциации или длъжност, свързана с вземане на решения, в НПО или асоциации;
- **Информация относно консултантите:** длъжност; лични идентификационни данни; данъчен регистрационен номер;
- **Информация за комисията за оценка:** личен идентификационен номер на членовете; длъжност/качество; дали в миналото са работили за участващите оференти;
- **Данни за оферентите/кандидатите:** длъжност/качество; данъчен регистрационен номер; административен адрес.

ANI предоставя процедурите за събиране, обработване, оценяване и публикуване на изискваните декларации на имущественото състояние и интересите на публичния уеб портал, който е един от най-важните инструменти на ANI.

В PREVENT **информацията**, предоставена във **формулярите за почтеност**, се съпоставя със следните три бази данни:

- SEAP (Електронна система за възлагане на обществени поръчки);
- DEPAVD (Дирекция „Досиета на персонала и администриране на бази данни“); и
- ONRC (Национална служба за търговския регистър).

Ако възникне конфликт на интереси, в PREVENT се генерира уведомление, което след това се анализира от инспекторите от ANI. Ако сметнат за необходимо, те предават по електронен път чрез системата PREVENT *предупреждение във връзка с интегритета* до лицето, което има потенциален конфликт на интереси, както и до висшите ръководни служители на ВО.

След получаването на предупреждение във връзка с интегритета ВО е длъжен да проведе разследване и да предприеме една от следните мерки:

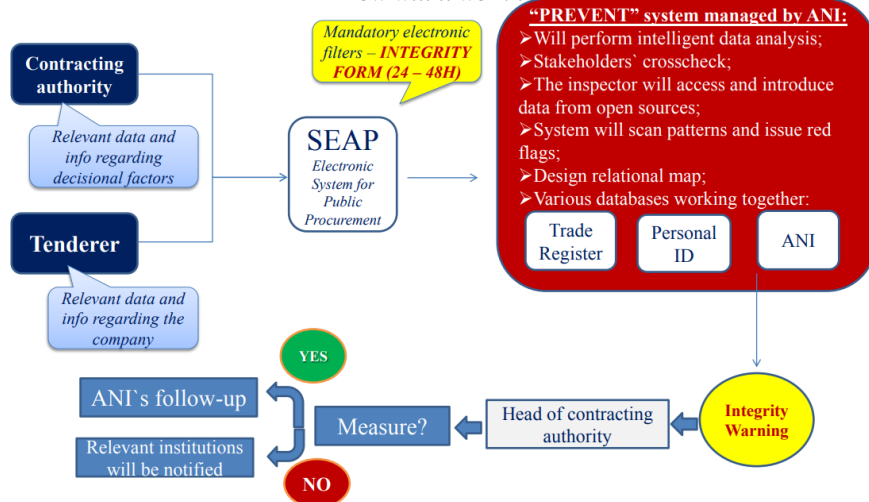
- да замени члена на комисията за оценка, който има потенциален конфликт на интереси,
- или да отстрани от участие оферента, кандидата, асоциирания оферент, подизпълнителя или подпомагащия субект — трета страна, който има конфликт на интереси.

Накрая ANI проверява дали са предприети всички необходими стъпки за отстраняване на обстоятелството, водещо до конфликт на интереси. Непредприемането на действия след получаване на предупреждение във връзка с интегритета или непопълването на **формуляр за почтеност** води до служебно разследване на конфликта на интереси от ANI. На представителите, които причиняват продължаващия конфликт на интереси, може да бъде забранено да участват в публично качество за период до 3 години. На всеки шест месеца ANI издава доклад относно броя на предупрежденията във връзка с интегритета.

В началото системата PREVENT установяваше случаи на конфликт на интереси в отделите за обществени поръчки, за които се използват средства от ЕС, но впоследствие беше разширена така, че да обхваща целия публичен национален бюджет на Румъния.

„PREVENT” system – performing ex-ante checks

How will it work ?

Източник: https://www.academiadepolitie.ro/root/proiecte_eu/2018/sesiunea2/PREVENT-ANAMARIA_ANGHELESCU-ANI.pdf

Уникални характеристики

В PREVENT се използва комбинация от бази данни за кръстосана проверка на информацията, предоставена във *формулярите за почтеност*. Системата PREVENT съпоставя *формулярите за почтеност* с наличните данни от трите източника на бази данни, споменати по-горе, и издава червен флаг, ако е вписано нещо подозрително.

ВО, които се занимават с договори над минималните прагове за обществени поръчки, са задължени по закон да попълват **формуляр за почтеност**, което означава, че PREVENT разполага със значително количество информация за извършване на кръстосана проверка в наборите от данни. Към 15 юни 2020 г. чрез портала PREVENT са подадени над 7 775 197 декларации от държавни служители и това осигурява цялостна и ефективна система за кръстосани справки.

Последици и резултати

Според доклада на Европейската комисия от 2019 г. за Механизма за сътрудничество и проверка системата PREVENT продължава да е напълно функционална и ANI отчита положителни резултати. В по-общ план ANI продължава да постига добри резултати при разследването на несъвместимост и конфликти на интереси в администрации.

От създаването на PREVENT преди три години с помощта на системата са проверени над 50 000 процедури за възлагане на обществени поръчки и 260 000 договора. Издадени са предупреждения за 123 потенциални конфликти на интереси и в 96 % от случаите ВО е предприел стъпки за отстраняване на потенциалния конфликт в поръчки на стойност приблизително 300 милиона евро. За останалите 4 % от случаите е проведено служебно разследване.

Благодарение на ефективността на системата PREVENT за период от две години и половина броят на случаите на недеklarиран конфликт на интереси е спаднал с 52 %.

През 2016 г. бяха проведени 466 служебни разследвания на конфликти на интереси. До 2019 г. този брой е намален на 215, което е показателно за работата на следователите в ANI и на системата PREVENT.

Ключови фактори за успех

- PREVENT беше създадена така, че да е **опростена, лесна за ползване, достъпна платформа**, изградена около ясно определение на конфликт на интереси. Това улеснява ВО в попълването на *формулярите за почтеност* и по този начин води до по-добри резултати в цялата система.
- Законодателството в подкрепа на PREVENT също е ключов елемент на успеха на системата. Законите задължават изпълнителите от публичния сектор да попълват *формуляра за почтеност* за процедури в SEAP.
- От ВО също се изисква да следват **кодекс за поведение** с вътрешен контролен списък. Това е важно, тъй като води до вътрешно осъзнаване на това какво е приемливо и какво не е. Кодексът за поведение помага за отстраняване на неяснотите в сивите зони, като например подаръци, където има тънка граница между щедрост и злонамерени цели.

Срещнати предизвикателства и извлечени поуки

- Една от ограничаващите характеристики е, че системата е изградена за предотвратяване на конфликти на интереси на основата на семейни отношения. По този начин чрез системата не се установяват други потенциални конфликти, включително такива с приятели и бивши колеги. В PREVENT също така не се проверяват обществените поръчки под определени прагове.
- Макар и да не е задължително, на практика PREVENT се използва и като добра практика за поръчки със стойност под минималния праг. Най-ниската сума, която беше разгледана от PREVENT, е 10 EUR.

Потенциал за прехвърлимост

Държава, която желае да следва системата PREVENT, трябва като първа стъпка да създаде функционираща система за деклариране на имуществено състояние и интереси. След като бъде въведена такава система, за внедряване на система като PREVENT ще са необходими човешки ресурси и взаимосвързани бази данни (ANI разполага с 50 следователи, за да разследва всички предупреждения във връзка с интегритета).